Ner 224. ROK 1835. SRODA 2 PAZDZIERNIKA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli i swiąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Złp. 12. miesięczne złp. 5.

IMIONA RZYMSKIE.
Dzis Aniołów Str.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dzis Stanimir.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien godz:	Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey	Stopnie ciepla podlug Réaumura	Psychrometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
7	27"6'''. 263	+ 8° , 9	5'''. 95	Pł, Zachodni słaby	Pochmurno	
12	6 , 732	+ 17 , 6	6, 27	,, mocny	,, ,,	
1 3	6 , 928	+ 15 , 2	6, 79	Pł.Zachodni mocny	,, ,,	
9	7 , 012	+ 10 , 3	5. 94	,, sredni	,, ,,	

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

KALISZ. Obroty wojskowe z d. 19 były najpiękniejsze i najlepiej się udały; d. 18 rozpoczęła się już utarczka na bitej drodze od Staw do Kalisza prowadzącej, w której nieprzyjaciel zmuszony został do zajęcia stanowiska bliżéj miasta i pozostawienia tylko tylnéj straży pomiędzy Opatówkiem a Kaliszem. W nocy otrzymał pozorny nieprzyjaciel posiłki, więc 19 rano znowu zaczepnie działał, i o godzinie 9 rano na przednie straże nasze uderzył. Jezdcy stepów azyatyckich skłonni zawsze do ucieczki, nie wytrzymali natarcia, lecz rozsypali się na wszystkie strony dla dokuczania nieprzyjacielowi pojedynczo, lecz i to nie długo trwało a przednia straż nasza zemknęła za 3cią brygadą dowodzoną przez pułkownika Barner i jenerała Isleniew. Teraz zacięta rozpoczęła się walka, lecz i brygada ta niewytrzymała natarcia i odwróciła się do korpusu głównego, który dalszemu postępowaniu nieprzyjaciela tamę położył. Na dzielnem stanowisku tworzyła armija główna kąt ostry, lewem skrzydłem dowodzili książęta pruscy Karol i Albrecht, prawem skrzydłem jenerałowie Kuprianów i Pankratin. Gdy nieprzyjaciel w tém miejscu trudności do dalszego postępu znalazł, i całą uwagę swoją naprzód tylko zwracać musiał, zajął mu tył korpus dowodzony przez jenerała Rüdigera; niespodziane to poruszenie skłoniło nieprzyjaciela do jak najspieszniejszego odwrotu do Kalisza, cała armija wyruszyła dla jego ścigania. Kozacy dońscy prześladowali nieustannie nieprzyjaciela, któremu nawet niedozwolili zająć dawnego stanowiska pod Tłokinią i Nadziergiewem, zmuszając do ucieczki aż pod sam Kalisz. Tu odnowiła się scena z d. 17. Armija 53,000 otoczyła Kalisz, i przygotowywała się do szturmu, a cała artylerya utrzymywała gwałtowny ogień. Jazda i piechota zbliżały się coraz więcej ku miastu, i przedstawiały piękny urozmaicony widok, wgłębi którego za obłokami dymu ukazywały się wieże i domy Kalisza. W tém ustały nagle wystrzały, uderzono na nieprzyjaciela bagnetem, odparto go aż do zamku, gdzie na balkonie ukazanie się N. Cesarzowej było znakiem zakończenia walki. Chorągwie złożono w zamku; w ciągu całej bitwy żaden nieszczęśliwy wy-

padek nie wydarzył się. Dnia 16 dawały wojska muzułmańskie herbatę pułkownikowi gwardyi pruskiej Barner, we wsi Piwonicach. Wielu officerów pruskich i rossyjskich znajdowało się na tej uczcie, gdzie zamiast herbaty winem szampańskim częstowano. N. Cesarz był także przez krótki czas obecny, książęta pruscy bawili dłużej. Niemożna sobie nic bardziej malowniczego wystawić, jak oboz tego wojska. Pod rozwieszonemi na drzewach płachtami, leżą razem ze swojemi końmi na deskach które im podczas zimna i słoty płaszcze zastępują. Przy odgłosie najdziwaczniejszéj muzyki tanczyli uralscy kozacy narodowe swoje tańce, i w takt z pistoletów strzelali. Książeta pruscy wznieśli toast za pomyślność muzułmańskich pułków, na co Azyaty ogromnym odpowiedziały krzykiem i zaledwie książęta uratowali się przed wyjawieniem ich radości. Przy dzikości swojéj są wszakże grzeczni, uprzejmi i usłużni, rozmawiali chętnie z gośćmi swojemi, lecz mało się z niemi rozumieć mogli, kilku bowiem tylko mówi trochę po rossyjsku lub po francuzku. Dnia 19 obchodziła gwardya uroczystość swego patrona, na uczcie siedział zawsze Prusak obok Rossyana, Cesarzowa sama była Gospodynią, a pod czas uczty grały i śpiewały naprzemian muzyki pruska i rossyjska. GPS.

Paryż 21 *Września. Sentinelle des Pyrenés* pisze: Dnia 11 uderzyli karliści pod Arrigoriaga na dywizye rezerwowe Kastylskie jenerałów Espeleta, Espartera, Iriarty, i na dywizye angielskie Evansa. Don Karlos wyruszył d. 8 z Murieta i przybył d. 10 wieczór pod Durango na gościniec ku wsi Arrigoriaga, z kąd korpus Angielsko-Hiszpański aż pod Bilbao się rozciągał. Attak rozpoczął się równo ze dniem 11, Krystyniści zostali odparci, cofnęli się w nieporządku do nowego obwarowanego mostu pod Bilbao, gdzie Karliści morderczy ogień w ich skupione szeregi miotali. Od mostu aż do miasta ścigani Krystyniści ponieśli wielkie straty, które do 2000 w zabitych i rannych dochodzić mają. Karliści liczą tylko 450 ludzi w zabitych i rannych, pomiędzy poległymi Krystynistami liczą 1500 Anglików, 500 oprócz nich dostało się do niewoli a z niemi i jenerał Evans. Wszystkie wiadomości zgadzają się w tym punkcie że jeńcy angielscy do ostatniego rozstrzelani zostali, z hiszpańskiemi zaś jeńcami obchodzą się Karliści bardzo łagodnie.— Nie można doniesieniu temu zupełnie wierzyć, gdyż podług listu z Bilbao z d. 12 b. m. do Londynu pisanego takowe jest zupełnie przesadzone, gdyż tylk 16 ludzi z legii angielskiéj wpaść miało w ręce Karlistów i ci podobno w skutku istniejącego wyrok Don Karlosa zostali rozstrzelani. Oto są listu tego szczegóły bitwy zaszłéj pomiędzy jenerałami Królowéj, Espeletą, Esparterem i Mirasol, a Karlistowskiemi Morenem i Castor: »Karliści okopali się we wsi Arrigoriaga. Jenerałowie Królowéj wyruszyli przeciwko nim o godzinie 7 rano w 7 do 8000 ludzi lecz mieli do czynienia z 16 batalijonami Karlistów. Walka była zacięta. O godzinie 11 wysłał Mirasol część załogi a jenerał Evans dwa batalijony na pomoc walczącym, ogień trwał do godziny 6 wieczór, po czem jenerał Espeleta w najlepszym porządku, jednak przez Karlistów ścigany powrócił do miasta, podobnież i Espartero który odniosł ranę w lewe ramię i o mało nie dostał się do niewoli. Jeden z jego adjutantów także raniony został. Strata Hiszpanów jest bardzo znaczna, ubito im 2ch oficerów wyższych, a 269 rannych znajduje się w lazarecie. Strata nasza jest bardzo mała, mamy tylko 2ch zabitych i 5 rannych, gdyż oprócz jenerała Evans i jego sztabu prawe tylko skrzydło nasze było w ogniu. Bitwa ta zawsze smutne ma następstwo, gdyż ci co myśleli że samo ukazanie się kilku czerwonych surdutów, wystarczy na rozbicie całych dywizyonów Karlistów, są zawiedzeni i smutni. Niezgoda przyczyniła się wiele do porażki Hiszpanów, Espartero i Espeleta działają względem siebie zupełnie niepodlegle, a jenerał Evans niechciał się mie-

szać w bitwę do której jeneralowie hiszpańscy w 7000 wystąpili, skoro pod ich rozporządzeniem 20,000 zostawało. Pułk trzeci angielski posłany dla zasłonienia odwrotu jenerała Espartera bił się bardzo mężnie i z wielką trudnością do odwrotu nakłoniony został. Wskutku téj bitwy są Karliści znowu panami całéj przestrzeni pomiędzy Bilbao i Vittorią. Wkrótce nadejdą posiłki dla legii z Santander i z Anglii a wówczas zdaje mi się rozpoczną się operacye na większą stopę podług zasad sztuki wojennéj, bo dzisiejsze utarczki do stanowczego niedoprowadzą nas końca. GPS.

Madryt 9 *Września.* Dziennik *Diario de Sevilla* pisze o utworzeniu Junty w Sevilli; prezydentem jej został gubernator cywilny la Concordia. Milicya miejska przyjęła nazwę milicyi narodowéj. Kolumna która z Kadix na zajęcie wyspy Leon wyszła znalazła tam dobre przyjęcie. Załoga tamtejsza wzwiązki weszła z nią i była już w drodze dla wspierania Junty w Sewilli, lecz późniéj wyszła do Despennoperos dla połączenia się z korpusem, celem wspierania powstania z Malagi do Andaluzyi wysłanym. Andaluzya cała tak już urządzoną została że wszelki spor ze strony rządu byłby zbyteczny a nawet i niebezpiecznym. Dywizya z 3000 ludzi i 4 dział, złożona z 2 i 10 pułku linijowego z Nawarry odwołanych opuściła Madryt i udała się ku Granadzie, lecz przybywszy do Valdemara oświadczyła się za konstytucyą, obawiają się w Madrycie, ażeby pułki te nie połączyły się z oddziałami z Kadix i Malaga przeciwko Madrytowi wysłanemi. Jenerał Latre objąć ma dowództwo w Grenadzie i Jaen. P. Mendizabal zażądał od banku w St. Fernando 6 milijonów realów; bank odmówił jego żądaniu, i nawet na pożyczkę pieniędzy dać nie chce, niezmiernie to oburzyło p. Mendizabal, groził nawet że batalijon gwardyi wyśle po pieniądze, jednak to zostało bez skutku. Jeżeli stan rzeczy dłużej w obecnym stanie potrwa, zabraknie rządowi na sposobnościach do opędzania najkonieczniejszych potrzeb. Z prowincyi pozostałych ani grosz jeden do kassy publicznej nie wpływa. GPS

Wiadomości z prowincyi co raz bardziéj przerażają, powstanie niezmiernie rozszerza się, w Cacezes utworzoną została Junta. Estramadura, ta wierna i uległa dotąd prowincya powstała także, a chociaż wadressie swoim do Królowéj, najwięcéj okazuje umiarkownnia, wszelako połączyła się z innemi Juntami, i można z pewnością powiedzieć że sam tylko Madryt i jego okolice jeszcze są spokojne, a tu ze wszystkich stron przybliża się burza, wydane zaś rozkazy rządu pozostają bez skutku, podobne rozkazom kapitana okrętowego w czasie burzy, na które nikt zgoła nie zważa. GPS.

Barcelona 11 *Września.* Codziennie wychodzą z tąd zbrojne oddziały, zapał ich z każdym dniem wzrasta, stronnictwa odsłaniają się, każdy spieszy pod swoje chorągwie. Dziś opuściła Barcelonę mocna kolumna pod dowództwem obywatela Joachima Ayerve, składa się z dwóch kompanii pułku Saboya, jednej kompanii strzelców, szóstego batalijonu milicyi i z oddziału jazdy. Cała ludność wyprowadzała kolumnę uroczyście aż za miasto. Z Sevilli donoszą że pułkownik Vincente Mateos za ucieczkę za granicę, z tyłu rozstrzelany został. Junta Arragońska działa bardzo czynnie, wystawiła 7 batalijonów po 800 do 1000 ludzi i dwa szwadrony milicyi konnej, nie licząc w to batalijonów utworzonych w Calatagud, Daroca, Ternel i Huesca; oprócz tego znajduje się jeszcze 3000 ludzi pod nazwiskiem milicyi praw.

Miasto Jaen oświadczyło się za konstytucyą, w Kadix utworzoną została Junta.

Miasta Algesiras i St. Roch powstały także i poddały się pod rozporządzenie Junty w Kadix, dokąd deputowanego wysłały.

Londyn 22 *Września.* Dzienniki angielskie *Globe* i *Standard* piszą że Hiszpanija ze znajdującemi się już tam posiłkami powstanie nawarskie przytłumić powinna, a po u-

skutecznieniu tego bez obcéj pomocy i obcego wpływu z łatwością sama się wewnętrznie urządzi. Dotychczasowy sposób postępowania gabinetu francuzkiego i angielskiego tego był rodzaju i zdaje się że na przyszłość Francya zmienić go nie zechce.— Mianowanie la Quadry ministrem spraw wewnętrznych zadowoliło wszystkich w Londynie bawiących Hiszpanów.

Prezydent Junty w Valencyi Almodovar postępuje zupełnie w duchu przeciwnym teraniejszemu rządowi, a vice-prezydent Lopez wydał odezwę w któréj wystawia nieudolność i złe chęci dzisiejszego Rządu madryckiego. GPS.

Monachium 21 *Września*. Oczekujemy wiadomości z Grecyi znajwiększą niespokojnością. Wszystkie bowiem poprzednie zgadzały się na to, że w całym kraju panuje wielkie nienkontentowanie; i że ważne wypadki są przygotowane. GPS.

WIADOMOSCI ROZMAITE.

Z powodu zjazdu NN. Monarchów w Cieplicach, umieściło jedno z pism następujący opis miasta tego: Jadąc z Pragi do Drezna, należy z Aussig skierować na lewo, a stanie się blisko granicy w górach kruszcowych (Erzgebirge), na dolinie Cieplickiej. Cieplice (Teplitz Töplitz) odległe są od Pragi mil 11, od Drezna 7. Karlsbad oddalony jest od nich na zachód południowy o mil 10; za to zaś na wschód do Aussig i Kulmu, leżących na gościńcu z Pragi do Drezna, nie liczy się, jak mil 2 lub 3. Miasto tworzy nieregularny czworobok, którego obwód wynosi pół mili. Ma 3 bramy: 350 domów i do 3,000 mieszkańców Niemców i Czechów. Najgłówniejszemi budynkami są: 1) Zamek książęcy, przy którym jest piękny ogród z salą balową, stary kościół zamkowy i mały teatrzyk; 2) Fara na wzniosłym placu: 3) Ratusz w środku rynku z piękną wieżyczką; 4) Kaplica S. Krzyża przed bramą Graupnerthor, przy której na cmentarzu nagrobek poety Seume. Najlepsze oberże są: pod czarném jagnięciem, pod czarnym orlem, pod niebieską gwiazdą, pod złotym jeleniem, pod siwym koniem, pod trzema pierścionkami, pod złotym okrętem i die Töpferschenke. Cieplice sławne są w całej Europie przez swe źródła gorące. Kąpieli jest 22; z których 7 ma własne swe źródła; inne zaś otrzymują wodę z tak zwanych »kąpieli dla mężczyzn.» Te ostatnie mieszczą w sobie do 80 osob. Przy kąpielach »książęcych» jest ogród z pięknym pawilonem w kształcie świątyni zbudowanym, gdzie pijący wodę zgromadzają się. Gorącość onejże wynosi od 30 do 36 podług Reaumura. Goście przybywający co rok nader licznie do Cieplic odbywają przechadzki i przejazdki w piękne miasteczka tego okolice. Jedni zwiedzają poblizkie wzgórza Wachholderberg, Spitalberg, Dąbrowską górę (Schlossberg), z których nader piękny jest widok; inni chodzą do Montligne, gdzie pałacyk; do Sshönau gdzie w znacznej przestrzeni piasczystej woda gorąca wybucha; do Dorny, gdzie park i bażantarnia książęcia; do Kühbusch, gdzie przyjemny lasek; i t. d. Dalsze spacery odbywają się do Dopperlburh, gdzie zwierzyniec; do Maria-Schein, znanej z odpustów; do klasztoru Cystersów Ossegg; do zwalisk zamku Riesenberg, do kopalni w Graupen; oraz do miasteczek: Dux, Bilin i Brüx.»

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od 1 do 2 Października

Srokowska Marya, Bobrowski Hr:, z Ga- Wollberg Ksawery, Schiele Fryderyk oba z Pruss; Giersch Ewa z Polski.

WYJECHALI Z KRAKOWA.

Jakubowiczowa, Nowak Stanisław do Polski.